

6.9.2021

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/27638/2020

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöön sote-tiedonhallinnan linjauksista

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut sote-tiedonhallinnan linjaukset jatkuvaan kehittämistyön ohjaamisen ja suunnittelun tarpeisiin sekä erityisesti sote-uudistuksen valmistelun tueksi. Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa sote-tiedonhallinnon linjauksista. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää digitalisaation ja tiedon hyödynnettävyyden edistämistä sote-tiedonhallinnan menettelyissä erittäin kannatettavana. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kannatettavana myös tavoitetta yhtenäistää tiedonhallintaa yhteisillä linjauksilla. Jotta linjaukset huomioisivat tarpeen edistää tiedonhallinnan linjauksilla myös prosessien sujuvuutta ja automaation hyödyntämistä, ministeriö pitää tärkeänä, että linjauksia täydennettäisiin käytännön toimeenpanoa ohjaavilla ohjeistuksilla. On tärkeää, ettei prosessi itsessään muodostu pullonkaulaksi tai esteeksi datan luovuttamiselle ja hyödynnettävyydelle. Samoin tulisi edelleen edistää tiedon saatavuutta sekä tiedon ja järjestelmien yhteentoimivuutta. Näin tietoa olisi mahdollisuus jakaa saumattomasti eri toimijoiden käyttöön.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että sähköisissä palveluissa ja tiedon hallinnan toteutuksessa huomioidaan asiakkaan osallistumismahdollisuudet ja oikeus omien tietojensa hallinnointiin omadata-periaatteen mukaisesti. Linjauksissa asiakkaan roolia aktiivisena toimijana voisi korostaa ja asiakkaiksi tulisi katsoa myös tiedon ulkoisena hyödyntäjänä toimivat toimijat ja ratkaisukehittäjät sekä tutkijayhteisö. Erityisesti kansalaisten omien tietosisältöjen suostumusten hallinnointiin ja uudelleenkäyttöön tulee luoda edellytykset sekä tarjota tähän helppokäyttöisiä ratkaisuja.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota myös tietosuojaan sekä tieto- ja kyberturvallisuuteen. Ministeriö korostaa, että tiedon hyödyntämisessä ja käsittelyssä on otettava huomioon sisäänrakennettuna ja oletusarvoisena tietosuojaan periaatteet. Vastaavasti tieto- ja kyberturvallisuuden huomioiminen digitalisaatiokehityksessä tulisi olla perusedellytys ja näiden tulisi olla myös sisäänrakennettuna digitaalisten palveluiden järjestämisessä. Ammattihenkilöstön osaamisen tulee vastata kulloisessakin tehtävässä ja eri rooleissa vaadittavaa tietosuoja- ja tietoturvaosaamisen tasoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää seuraaviin linjauksiin tarkentavia huomioita:

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Linjauksen 2 ”Sote-tiedonhallintaa tulee toteuttaa kansallisesti sovittujen käytäntöjen ja määrittelyjen mukaisesti” osalta ministeriö toteaa, että tietojärjestelmätoimittajoilta tulisi vaatia, että nämä ovat selvillä käytettävissä olevista avoimista standardeista, avoimen lähdekoodin ratkaisuista ja muista semanttisen yhteentoimivuuden toteuttamisperiaatteista.

Linjauksen 9 ”Tiedonhallinnan ratkaisujen tulee tukea asiakkaan tahdon ilmaisemista ja vapautta valita palvelu- tai hoitopaikkansa” osalta ministeriö toteaa, että asiakkaalle tulisi luoda osana oman tiedonhallintaa näkymä, kuinka hänen tietojensa on hyödynnetty (lokityöt), jotta myös henkilö itse voi valvoa omien tietojensa käyttöä.

Linjauksen 13 ”Vaativaa osaamista edellyttävien toisiokäytön IT-ratkaisujen kehittämistä tulee tehdä laajassa kansallisessa yhteistyössä” osalta ministeriö toteaa, että anonymisoidun datan käsittelyyn ja riittävän tietosuojan ja -turvan tason varmistamiseksi on luotava ja hyödynnettävä yleisesti yhteentoimivia ratkaisuja, jotta tästä ei muodostu esteitä tiedon hyödynnettävyydelle.

Laura Eiro
Osastopäällikkö
Tieto-osasto

Tomi Paavola
Ylitarkastaja
Tieto-osasto

Liitteet	Liitteet
Jakelu	Etunimi Sukunimi Organisaatio
Tiedoksi	Etunimi Sukunimi Organisaatio

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--